

De heer LUDO HELSEN
gedeputeerde voor cultuur

*Toespraak ter gelegenheid van de persconferentie
– ECCE! Preventie- en Calamiteitenplannen –
Sint-Pauluskerk, Antwerpen, 13 oktober 2008*

Mevrouw de gouverneur,
Dames en heren,

Belangrijke vertegenwoordigers van ons cultureel erfgoed zijn natuurlijk onze kerken, en de schat aan het vaak waardevolle roerend patrimonium dat in de kerken aanwezig is. Dat kerkgebouwen vaak in de kijker staan is niet zo verwonderlijk, de inboedel van kerken is echter vaak ongekend, terwijl hier ook vaak echte pareltjes aanwezig zijn die een grote historische waarde bezitten. En dit geldt zeker en vast voor de vijf kerken uit stad Antwerpen die zich een aantal jaren geleden, in 2005, onder impuls van de kathedrale kerkraad van Onze-Lieve-Vrouw verenigden in de vzw Monumentale Kerken Antwerpen. Concreet gaat het om de vijf grote historische kerken in de oude stad: de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal, Sint-Andries, Sint-Carolus Borromeus, Sint-Jacob en deze Sint-Pauluskerk. Met deze samenwerking beogen de vijf kerken de gezamenlijke ontsluiting van hun cultureel erfgoed op een serene en publieksvriendelijke wijze.

Om dit te bereiken stelt de vereniging zich onder meer het volgende tot doel: het promoten en ondersteunen van de restauratie, het onderhoud en de uitstraling van de vijf kerken, bijdragen tot een groeiende culturele bewustwording van haar leden en in ruimere zin van iedereen die zich verbonden voelt met het culturele leven in Antwerpen, het cultureel leven in en rond Antwerpen bevorderen door het organiseren en ondersteunen van culturele initiatieven, het bewerken van een groter besef en inzet voor cultuur en kunst in onze samenleving, ook als band tussen mensen en culturen, bijdragen tot de uitstraling van het Vlaams en Antwerps cultureel erfgoed.

Gezien het uitzonderlijk cultuurhistorische en cultuurtoeristische belang van de vijf eerdergenoemde monumenten en de nauwe band van provincie met de kathedraal en van de stad met de vier andere kerken – onder meer wat betreft hun restauratie – waren er tussen de vzw, stad en provincie van in den beginne contacten en overleg met het oog op een eventuele ondersteuning in het kader van een samenwerkingsovereenkomst tussen de vzw Monumentale kerken Antwerpen (kortweg MKA), stad en provincie. Samen droomden we ervan een samenwerking tot stand te brengen tussen onze verschillende besturen, tussen cultuur en toerisme, tussen professionelen en vrijwilligers.

Men hoort wel eens spreken dat sommige overeenkomsten uitdraaien op een dode letter. Ik ben blij om vast te stellen dat er in dit geval net het tegenovergestelde gebeurt: Een echte samenwerkingsovereenkomst werd vooralsnog niet ondertekend, maar in dit geval weerhoudt het gebrek aan een document er ons niet van om de samenwerking in de praktijk wél uit te voeren. Zo is het gegroeid dat de kunsthistoricus-coördinator die bij de vzw voltijds tewerk wordt gesteld, betaald wordt door de stad, terwijl de werking van de vzw gesubsidieerd wordt door de provincie: in 2006, 2007 en 2008 werd telkens een subsidie van 30.000 EUR subsidie uitgekeerd.

En deze samenwerking verloopt bijzonder vlot, en leverde al tal van mooie projecten op: ik denk hierbij aan de uitbouw van een website, een gezamenlijke meertalige folder, aan de registratie van inventarissen in de CRKC-databank, en uiteraard ook de deelname aan het ECCE-project waarover u zonet al heel wat kon horen.

Tijdens die voorstellingen is ook regelmatig het woord 'ramp' gevallen, en als men het heeft over rampenplannen, dan is de link naar de provincie –en de gouverneur in het bijzonder- snel gemaakt. Het is immers de gouverneur die bevoegd is voor de coördinatie bij rampen, mits aan enkele voorwaarden wordt voldaan. Zo wordt het provinciale rampenplan in werking gesteld als de crisistoestand het gemeentelijke niveau overstijgt door de ernst van de situatie of door de geografische uitgestrektheid. Het provinciale rampenplan organiseert dan de middelen. Toch is het zo dat technisch gesproken een brand of enige andere omstandigheid die één van de 5 kerken zou

schaden, er niet automatisch voor zorgt dat het provinciale rampenplan wordt afgekondigd. Het is in eerste instantie de bevoegdheid van de burgemeester van de betrokken gemeente, die hiervoor het gemeentelijk rampenplan kan afkondigen om zo de hulpverlening te coördineren. De burgemeester, die de wettelijke verplichting heeft om de gouverneur hiervan in kennis te stellen kan, wanneer de middelen ontoereikend zijn, de gouverneur verzoeken om het provinciaal rampenplan af te kondigen.

De gouverneur kan ook op eigen initiatief het provinciaal rampenplan afkondigen, zoals in het geval dat er veel mensenlevens op het spel staan of wanneer er moet voorzien worden in een grootschalige evacuatie.

Dames en heren,

De 5 kerken onder de MKA-koepel bezitten een schat aan kunstwerken, waarvan er maar liefst 22 opgenomen zijn op lijst van het Topstukkendecreet. Dat velen de weg naar deze kerken vinden, is wel duidelijk: in 2007 werden er maar liefst ruim 578.000 bezoekers geteld in de 5 kerken samen. Uiteraard is de provinciale inbreng in de vzw MKA slechts één aspect van onze zorg voor het roerend kerkelijk erfgoed, deze sector zal de provincie verder en zelfs verruimd blijven opvolgen, onder andere ook met adviesopdrachten inzake conservatie, restauratie en beveiliging. Overigens is er nog steeds de subsidiëring voor de conservatie van het roerend erfgoed eigendom van kerkbesturen, één van onze succesrijkste subsidiereglementen, dat al heel wat moois heeft mogelijk gemaakt. We blijven met het provinciebestuur onze rol als erfgoedzorger ernstig nemen, in kerken én daarbuiten.

Uit die brede waaier van onze initiatieven en activiteiten ademt een liefde, misschien zelfs een passie die de provincie koestert voor geschiedenis, voor kunst en cultuur. En precies door projecten als de uitwerking van deze preventie –en calamiteitenplannen proberen we dag in dag uit ons verleden ook een mooie toekomst te geven. Ik wil dan ook afronden met welgemeende dank en felicitaties aan onze medewerkers die dit elke dag mogelijk maken, in het bijzonder aan de leden en voorzitter van vzw Monumentale Kerken, aan alle kerkbesturen voor hun medewerking, en aan de medewerkers van Stad Antwerpen en cultuurschepen Philip Heylen.